

הישיבה המאתיים-ושמונים-ושבע של הכנסת השישית

יום שני, כ"ט אייר תשכ"ח (27 מאי 1968)
ירושלים, הכנסת, שעה 16.01

נאום נשיא מלאווי ד"ר קמוזו בנדה

אדוני היושב-ראש וחברי כנסת נכבדים.

לא קל לי הדבר לעמוד לפניכם ולומר לכם כמה מאושר אני הערב. וזאת מכמה וכמה סיבות. כפי שכבר אמרתי שעה שקיבלתם אמש את פני בשערי ירושלים - להיות כאן הרי זה בשבילי דבר הדומה כולו כחלום.

כפי שוודאי כבר קראתם בעתון, אני בא ממלאווי, פרוטקטוראט לשעבר, הפרוטקטוראט הבריטי של ניאס-לנד. בעודי נער קראתי בכתבי-הקודש, שלימדו אותם בבית-ספר של יום ראשון. למדנו על ירושלים, ארץ-ישראל, בית-לחם והירדן. אז לא עלה כלל על דעתי שיום יבוא ותינתן לי האפשרות לבוא לכאן. מאוחר יותר, כשהייתי באנגליה בימי המלחמה, קראתי על מאבקם של האנשים והנשים שבאו לכאן לבנות לעצמם בית-להגשים את חלומם של אותו אדם אשר אירגן את התנועה הציונית כדי שתקים מדינה ובית לעמו. בסופו של דבר, בשנים 1948-1949, היה חלום זה, שנדמה בעיני רבים חלום-שווא, למציאות - בדמותה של מדינת ישראל, מדינת ישראל העצמאית והריבונית. ואף אז לא עלה על דעתי שאפשר יהיה לי לבוא לכאן, להציב רגלי על אדמת הקודש של ארץ זו. לפיכך ודאי תבינו לעוצם רגשותי וחוויותי להיות כאן, ולא זו בלבד אלא להיות כאן כאורח המדינה, מוזמן על-ידי נשיאכם, ממשלתכם והעם כולו. אפילו עתה, שאני עומד כאן לפניכם, אדוני היושב-ראש וחברי כנסת נכבדים, קשה לי לתפוס שאמנם מציאות היא. אני חוזר ושואל את עצמי אם אמנם אני כאן, בירושלים, בישראל; אם בני-האדם שמסביבי הם מציאות או פרי הדמיון. אין אתם יודעים מה משמעות הדבר בשבילי.

בדברי הברכה מנית, אדוני היושב-ראש, דברים שניסיתי לעשותם כדי לקדם את שאיפות עמי. אבל אם עשיתי כל זאת, היה זה בהשראתם של עמים כמותכם בארץ זו ושל דמויות דגולות בדברי-הימים.

עם זאת רוצה הייתי להזכירכם, כי יש כמה קווי-דמיון ביניכם, עם ישראל או העם היהודי, ובינינו בני מלאווי. אנו עם המאמין שכוחות עצמו יהיו בעזרו קודם שאנו מבקשים עזרה מן הזולת. אנו עם עז-רצון, נחוש, ויש אומרים גם אמיץ. משום כך כה נגע הדבר ללבי כשמנית בדברי ברכתך כמה מן המעשים שעשיתי, אף את דבר מאסרי. כל זה היה בעיני חלק מתפקידי - להביא את עמי למחוז חפצו שביקשתי בשבילו עלי אדמות, לעצמאות ארצו. דוגמתכם שלכם היתה לנגד עיני, וגם דוגמתם של אחרים, ללכת ולפעול על-פיהן. עכשיו ארצי עצמאית כדרך שישראל עצמאית וריבונית לאחר אלפיים שנות נדודים של עמכם ברחבי תבל. מכל אלה שאבתי אישית, בין היתר, השראה גדולה. והשראה גדולה עוד יותר ניתנת לי בעצם שהותי כאן עכשיו. כשבאתם אתם לכאן, היתה ארץ זו כולה מדבר וסלעים, אבל אתם סילקתם כל זאת. אתם הבאתם אדמה ממרחקים, ומה שהיה לפנים ישימון הפכתם לשדות פורחים, המצמיחים לכם יבולי זגים שונים, ובהם כאלה הצומחים רק בארצות טרופיות כמלאווי שלנו.

ארצכם שלכם היתה ארץ קטנה עד חודש יוני של אשתקד, לא יותר מן 8,000 מיל מרובע, ואוכלוסייתה - מעט מעל שני מיליון נפש. אנו במלאווי בני-מזל יותר מכם. לנו 35,000 מיל מרובע. אמנם 9,000 מהם מים, ובכל זאת עדיין הקרקע שברשותנו מרובה משלכם. אומרים

עלינו שאנו עם עני, ארץ דלה, אבל כשרואה אני את הישגיכם פה וקורא על מה שעשיתם בארץ זו, אני מתמלא תקוות גדולות לעתיד לבוא. וכל כך אני אסיר-תודה לכם על מה שעשיתם בעבר ועל מה שאתם עושים עכשיו למען ארצי, שאני חייב לתת לדבר פומבי.

משעה שקיבלנו את עצמאותנו מצאתי עצמי נכון, בזכות קשרי עם כמה מנציגי ארצכם בלונדון, בניו-יורק ובמקומות אחרים, לבקש מכם עזרה. כזכור לי, בפעם הראשונה עשיתי זאת עוד בשנת 1963, כאשר חסרו לנו רופאים. אתם שלחתם אלינו רופאים. מאוחר יותר, כשעמדנו לקבל את עצמאותנו, ביקשתי מכם מדריכים להכשרת צעירינו ומומחי חקלאות אחדים. אתם שלחתם לנו גם את אלה. וכפי שאמרתי, לא רק מומחים חקלאיים שלכם עושים אצלנו, אלא גם כמה רופאים משלכם מסייעים לנו, ובמיוחד חשובים לנו המדריכים המכשירים את חלוצינו הצעירים. ארצנו ארץ חקלאית ואנו מבקשים לפתח את החקלאות בעיקר בעזרת הדור הצעיר. שהותי כאן נוסכת בי תקוות גדולות יותר לגבי העתיד בתחום זה, ולכן, אדוני היושב-ראש וחברי כנסת נכבדים, כה רבה שמחתי.

ואולם שמחתי היתה רבה יותר אילו שונה היה המצב כאן משהוא עכשיו. אני מתכוון למצב-הדברים העגום שכולנו נתונים בו. מודאג אני אישית מן המתרחש במזרח התיכון. בסופו של דבר המזרח התיכון ואפריקה הרי הם כמעט איזור גיאוגרפי אחד. מה שנוגע לכם נוגע גם לנו בחלק העולם שלי. וזו היתה הסיבה שביוני אשתקד, כאשר נמצאתם במיצר, ראיתי חובה לעצמי לצאת ולהביע את השקפותי, כפי שאני רואה את פני הדברים, ויהי מה. אני נמנה עם אותם בני-אדם המאמינים בהכרח לומר את האמת כפי שאמת זו נראית להם, בלי להתחשב בכך מי מסכים עמי ומי אינו מסכים.

ומאושר אני כל-כך להיות עכשיו כאן בעיר מאוחדת, בירושלים המאוחדת. עתה זה באתי מבית-לחם. שם נתקבלתי על-ידי ראש-עיר, שלפי צבע פניו נראה הוא לי ערבי ולא ישראלי. אבל כשנמצאים הרחק מכאן וקוראים בעתונים ומאזינים לראדיו, לא על נקלה יאמין אדם שיש שיתוף-פעולה בין העם היהודי ובין הערבים. אף זו אחת הסיבות לשמחתי כאן, שכן ראיתי במו עיני ראש-עיר ערבי מקבל את פני לצידו של קצין-צבא ישראלי. כשאשוב עתה הביתה ואשתתף אחר-כך בישיבות של O.A.U (ארגון האחדות האפריקנית) באדיס-אבבה או בישיבות הוועידה של ראשי ממשלות הקומונוולט בלונדון, ובעיקר במושב העצרת הכללית של או"ם בניו-יורק, - אומר לעמיתי שהם מדברים על סמך מה שהם קוראים בעתונות ושומעים בראדיו, ואילו אני מדבר על סמך מה שבעיני ראיתי ובאוזני שמעתי. ולפיכך, חרף כל מה שהם עלולים להגיד או לחשוב על בעיה זו של יחסי ישראל-ערב, אני סבור שהעמדה שנקטתי אשתקד היתה העמדה הצודקת. סבור הייתי אז כי נכונות העובדות שדליתי מדברי-הימים ושעליהן ביססתי את עמדותי ואת מעשי. עתה משוכנע אני כפליים בצדקת דברי. ומשום כך, כשאשוב לארצי ייקל עלי הרבה יותר לדבר על הסכסוך ישראל-ערב.

כפי שאמרתי, בעייתכם כאן במזרח התיכון היא בעייתנו. ולפיכך אי-אפשר לנו להיות אדישים. אנו, הקרויים מנהיגים אפריקניים, אין אנו יכולים להיות אדישים, אבל כל אשר נעשה חלילה לנו לעשותו מתוך רגשות או דעות-קדם אישיות. עלינו לפעול בכל בהתאם להכרתנו הכנה בצדקתו של העניין שאנו תומכים בו או מגינים עליו. אסור לנו לפעול פעולה או לנקוט עמדה מסויימת בבעיה כלשהי במזרח התיכון רק משום שפלוני או אלמוני הוא יחידי בעצרת הכללית של או"ם ואני מעוניין בקול שלו בהצבעה. לא ולא! לדעתי, לא זה הדרך. אנו חייבים לחקור את הבעיה, לבחון את העובדות ולמצוא מי צודק ומי אינו צודק, ורק אז עלינו לנקוט עמדה. ומשנקטנו עמדה שוב אין לסטות ממנה משום פחד, משום חשש להיות לא-פופולארי, החשש מפני הליכה בניגוד לקו המקובל.

הרשוני נא לחזור ולומר, שהמתרחש כאן נוגע גם לנו, לנו כאפריקנים. כל הקורה כאן אי-אפשר שאפריקה לא תחוש את העלול להשתלשל ממנו בסופו של דבר. משום כך, אדוני היושב-ראש וחברי כנסת נכבדים, מבקש אני להודות לכם באמת על ההזדמנות להיפגש

עמכם, ולהביע את תודתי העמוקה לממשלתכם ולעם היושב בארץ זו על כל המאמצים לבוא לעזרתנו. ותודה גם על הזדמנות זו לומר באזניכם דעתי על בעיותיו של המזרח התיכון.

יכולים אתם לסמוך עלי שאפעל כמיטב יכלתי בכל מקום ומקום — אם באפריקה אם באירופה ואם באמריקה — בהתאם להבנתי במצב-העניינים.

תודה רבה.

(הנאום נישא באנגלית)